

Отже, вивчення видового різноманіття Лусоккрилих дає змогу вивчити стан і рівень організації екосистем. Більшість Лусоккрилих володіє корисними властивостями, бере участь у ланцюгах живлення тих екосистем, до яких тяжіють [4].

Література

1. Атлас комах України / В.І. Гусев, В.М. Єрмоленко та ін. — К.: Радянська школа, 1981. — 606 с.
2. Корнелио М.П. Школьный атлас-определитель бабочек: Кн. для учащихся. — М.: Просвещение, 1986. — 255 с.
3. Мамаев Б.М. Школьный атлас-определитель насекомых: Кн. для учащихся. — М.: Просвещение, 1985. — 160 с.
4. Соболев О.О. Практикум з сільськогосподарської ентомології. Пер. з рос. — К.: Держзільсгоспвидав., 1962. — 321 с.

УТРИМАННЯ І РОЗВЕДЕННЯ ДЖУНГАРСЬКИХ ХОМ'ЯКІВ

Шинкарчук О.В.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Ще у 1960-х рр. джунгарські хом'яки були завезені в Лондонський зоопарк, але дійсна мода на цей вид виникла з 1990 років, коли хом'яки були імпортовані з Голландії. Це не найпопулярніша свійська тварина, оскільки приручити його до рук досить важко навіть у порівнянні з іншими видами карликових хом'ячків. Це дуже моторний і швидкий звірок, тому його важко утримати в руках. Він добродушний і рідко кусається. Завдяки своїм малим розмірам, цей вид хом'яків потребує особливої уваги щодо свого житла. Джунгарський хом'ячок підкуповує дивно милим виглядом пухнатого, добродушного, майже безхвостого телянка.

Джунгарський хом'ячок відомий у Європі під англійською назвою Dwarf Winter White Russian Hamster.

З трьох видів роду джунгарських хом'ячків найчастіше зустрічаються хом'ячки Кемпбела, рідше — власне джунгарські, яких ще називають сибірськими, вкрай рідко — хом'ячки Роборовського. Взагалі-то, хом'ячки Роборовського для лабораторних досліджень використовуються мало. Кілька років тому вони були „відкриті” як дуже приємні, майже ідеальні кімнатні тварини й стали популярними. Звірки швидко звикають до людей, охоче з ними спілкуються.

Інтелект хом'ячків ще не вивчений до кінця. Чомусь учені, вивчивши інтелект пацюка, вирішили, що він розумний (і це правда), але інших звірків майже не вивчали. Вважається, що всі інші — дурні. Але це жахлива неправда. У процесі спілкування з хом'яками можна переконатися, що вони дуже кмітливі, цікаві, забавні й віддані (особливо хлопчики). Перед нами, величезна незвідана земля під назвою Інтелект Хом'яків, і досліджувати її дуже цікаво. Але для того, щоб досліджувати інтелект цих малих гризунів, необхідно створити сприятливі умови для їхнього перебування в домі. Для цього треба знати всі особливості розвитку хом'яків.

До роду джунгарських належать три види хом'яків. Це:

– сунгоруський хом'ячок, або сибірський — *Phodopus sungorus*;

- хом'ячок Кемпбелла — *Phodopus Campbelli*;
- хом'ячок Роборовського — *Phodopus Roborowskii*.

Дані види мають як спільні риси, так і розбіжності. Особливо вони різняться між собою забарвленням.

Джунгарські хом'ячки дуже жваві й активні. Це дрібні, трохи більші за мишу звірки з дуже коротким хвостом. Довжина тіла становить 67–102 мм, л хвоста — 8–18 мм. Морда не загострена, вуха невеликі, підшова покрита густим волоссям, пальцеві горбки не видно.

Розповсюджений даний вид у Північно-східному Казахстані, на Алтаї у Туві, Забайкаллі. Джунгарський хом'як — мешканець степів і напівпустель заходить у лісостеп. Населяє переважно ксерофітні злаково-полинові й лапчаткові степи без чагарників, зустрічається в кам'янистих степах.

Але за останні роки звірки одержали прописку у віваріях наукових установ та у живих куточках аматорів.

Харчується цей вид хом'яків насінням, рідше листям злаків, солянок, перстачів й інших рослин. Тваринні корми (переважно жуки, саранок й мурахи) відіграють у харчуванні меншу роль. Ці гризуни на зиму роблять великі запаси, оскільки в зимову сплячку не впадають. Вони ведуть активний спосіб життя у сутінках і вночі.

Особливості утримання в домашніх умовах будь-яких тварин, зокрема джунгарських хом'ячків, складаються з кількох моментів:

- 1) вибір і купівля тваринки;
- 2) облаштування житла хом'ячка;
- 3) харчування;
- 4) приручення домашнього улюбленця.

Для домашнього утримання хом'яків найзручнішими є дратові клітки із пластиковим піддоном. До речі, для карликових хом'ячків потрібно врахувати наступне: відстань між прутиками повинна бути не більшою 6 мм. Буде краще, якщо прутки будуть розташовуватися поперечно, щоб хом'як міг полазити по них. Клітки бувають прості і складні — із трубами, ходами — тобто щось середнє між простою кліткою та штучною норкою.

Велику увагу слід приділяти харчуванню домашніх улюбленців. Годівля джунгарських хом'ячків нескладна. Практично це всеїдні звірю. Вони їдять різні крупи, зерно й зернові відходи. Не гидують кашами, хлібом коренеплодами. Люблять варене м'ясо й комах. У невеликих кількостях поїдають зелень, сіно й фрукти.

У домашніх умовах хом'ячків можна годувати готовою кормовою сумішшю, яку можна придбати в зоомагазині. Звичайно в її склад входять пшениця, овес, кукурудза, горох, насіння соняшника й горіхи. Крім того ньому містяться вітамінні добавки, необхідні для нормального росту розвитку. При покупці корму необхідно перевірити строк придатності — він повинен бути зазначений на упаковці. Якщо куплений корм не подобається хом'ячкові — треба поекспериментувати з іншими видами корму. Хом'ячка не можна давати солодкі корми (шоколад, цукерки), багато жирної їжі (наприклад, насіння соняшника).

Джунгарські хом'яки можуть жити парами. Якщо купити відразу двох хом'яків, то вони з першого ж дня будуть ставитися один до одного добре. Якщо це будуть самець і самка, то самця треба буде відсадити на час пологів і виховання дитинчат. Можна купити спочатку одного хом'ячка, потім придбати йому друга. Для звикання хом'ячків один до одного

треба дотримуватися кількох правил: самку треба підсаджувати до самця на його територію, а не навпаки. Самки найчастіше більше агресивні, ніж самці. На період звикання краще забрати будиночок із клітки й дати хом'ячкам кілька серветок або сіно — хом'ячки не будуть боротися за місце в будиночку. І обов'язково треба мати додаткову клітку — у якості „лікарні” для покусаних хом'ячків.

Статевої зрілості хом'ячки досягають рано: джунгарські хом'ячки здатні розмножуватися у віці 3 тижнів. Це час бурхливого розвитку хом'ячків, і вагітність у цьому віці небажана як для самої самки, так і для її потомства. Рання вагітність приводить до рахіту самки, підвищується її агресивність, і молоді самки найчастіше з'їдають своє потомство.

Розмноження хом'ячків сезонне й присвячене до періоду з березня по вересень. Самка приносить потомство 3–4 рази за сезон.

Кращий вік самки для спарювання 4–6 місяців. Після 6-ти місяців теж небажано влаштовувати самці перші пологи, тому що знову ж можуть виникнути ускладнення. Після народження першого потомства самці знадобиться 3–4 місяці на відновлення сил та енергії. Якщо відразу після пологів її не відсадити від самця, вона відразу ж завагітніє. Часті вагітності ведуть до підвищеної агресивності самки, вона стає нетерпимою до свого партнера, більше того — вона з'їдає частину калу. Повторне спарювання краще проводити у віці 8–10 місяців.

У віці 12–14 місяців самки втрачають здатність народжувати хом'ячків. Самці свій потенціал зберігають протягом всього життя.

Тривалість життя джунгарських хом'яків півтора-два роки, хоча вони можуть жити й довше, до 4 років.

ВИДИ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОБАК

Кавурко О.В.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

Тисячі років поряд з нами живе собака — вірний товариш і помічник людини. Вона охороняє стада овець і корів, розшукує, знаходить наркотики, допомагає мисливцям вистежувати здобич, сторожує державний кордон, водить по вулицям людей, що втратили зір, служить фізіологам і космонавтам, грає з дітьми, всього не перерахувати. З давніх-давен собака допомагала людині в роботі, охороняла його домівку від ворогів і диких звірів. Людина оцінила в собаці її невибагливість, витривалість, швидкий біг, гострий нюх і чудовий слух. Людина полюбила собаку за прив'язаність та готовність віддати життя за неї. Використання службових собак залишилось актуальним і на сьогоднішній день, але для цього потрібне правильне навчання, яке полягає в підготовці її до захисту свого хазяїна від нападу злочинців. Інакше кажучи, в результаті навчання собака становиться „зброєю”. Як і всяка інша зброя, вишколена службова собака повинна бути, точною, керованою і звичайно ефективною.

Поширене використання собак у таких видах діяльності як захисно-сторожова, пошукова, сторожова, вартова, геолого-пошукова і газорозвідувальна служби, пошуково-рятувальна служба, а також відомі собаки у якості провідників сліпих.

Захисно-сторожова служба. Призначена для вибору і охорони ре-